

บทบรรณาธิการ

“วารสารหน้าจั่ว: สถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม” เป็นวารสารวิชาการประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับฉบับปี พ.ศ.2561 มีบทความทั้งสิ้น 18 บทความ โดยแบ่งเนื้อหาของบทความออกเป็น 6 กลุ่มของศาสตร์สาขาทางสถาปัตยกรรม คือ (A) ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ศิลปสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย | History of Architecture and Thai Architecture (B) การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม | Architectural Heritage Management and Conservation (C) สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม | Vernacular Architecture and Cultural Environment (D) เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสถาปัตยกรรม | Architectural Technology and Innovation (E) การออกแบบชุมชนเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม และการผังเมือง | Urban Design, Landscape Architecture and Urban Planning (F) การสอนสถาปัตยกรรม | Architectural Teaching (G) การพัฒนาที่อยู่อาศัย | Housing Development

ทั้งนี้ ในปีพ.ศ.2560 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับภาคีเครือข่ายทางวิชาการจากประเทศต่างๆ ในเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป อาทิ ญี่ปุ่น เวียดนาม ลาว เมียนมา กัมพูชา จัดกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการโดยมีมหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์การมหาชน และ Institute of UNESCO World Heritage (JSPS Core-to-Core Program “Establishment of the Network for Safeguarding and Development of the Cultural Heritage in the Mekong Basin Countries” มหาวิทยาลัย Waseda ประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในนามของการประชุมสัมมนาและปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 16-17 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ในครั้งนี้ จึงได้คัดสรรบทความวิชาการที่มีคุณภาพและทรงคุณค่าจากนักวิชาการประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมนำเสนอผลงานมาตีพิมพ์ไว้ส่วนหนึ่ง พร้อมกับบทความอื่นๆ ที่ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยต่างๆ ที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์อีกส่วนหนึ่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาค 1 หรือ กลุ่มที่ A. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ศิลปสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย | History of Architecture and Thai Architecture” มีจำนวน 4 บทความ คือ

(1) “Establishment of cooperation network for safeguarding and utilization of cultural heritage in the Mekong basin countries future possibility considering from comparative study in Angkor-Cambodia, Hue-Vietnam and Japan” โดยศาสตราจารย์ ดร. Takeshi Nakagaway ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยวาเซดะ ประเทศญี่ปุ่น ได้เสนอบทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถาปัตยกรรมที่ได้รับจากการสนาการวิจัยในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป ซึ่งเมื่อนำมาสังเคราะห์ก็แสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างในมิติต่างๆ อย่างน่าสนใจยิ่ง

(2) “The Complex of Hue Monuments, introduction of its significances and considering for the future tourism development: Case study of Kim Long village and its frontal base town” โดย ดร. Le Vinh An คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย Duy Tan, เมือง Da Nang City ประเทศเวียดนาม เสนอคุณค่าของอนุสรณ์สถานในเมืองประวัติศาสตร์เว้ในมิติของการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนประวัติศาสตร์

X หน้าจั่ว: ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม
วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(3) “**Ayutthaya and Burma**” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติมา จตุรวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ตะวัน วีระกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปองพล ยาศรี ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองประวัติศาสตร์ในเมียนมา อาทิ เมืองหงสาวดี เมืองตองอู กับอยุธยา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกันอันเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างในหน้าประวัติศาสตร์

(4) “**การวางทิศทางของวัดในเมืองประวัติศาสตร์หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**” โดย Nittha Bounpany และรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งมุ่งจะหาความหมายและคติความเชื่อของการวางทิศทางของสิมซึ่งเป็นอาคารสำคัญทางศาสนาประจำวัดต่างๆ ในเมืองหลวงพระบาง จากการค้นคว้าวิจัยทำให้ทราบว่าสิมในเมืองหลวงพระบางจะวางแกนขนานกับแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก และหันหน้าอาคารไปทางทิศต้นน้ำ สอดคล้องกับแบบแผนการวางทิศของเรือนหลวงพระบาง

(5) “**ปราสาทนครหลวง อยุธยา**” โดยดร.เกรียงไกร เกิดศิริ, อิศรชัย บุณณะอรุณจัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยกร วชิระเกียรติชัย และดร.ปรมพร ศิริกุลชยานนท์ มุ่งอธิบายใน 3 ประเด็น คือ มูลเหตุและปัจจัยแวดล้อมในการก่อสร้างปราสาทนครหลวง, ปราสาทหินใดในเมืองพระนครควรเป็นแรงบันดาลใจในการก่อสร้างปราสาทนครหลวงอยุธยา และปราสาทนครหลวงสร้างแล้วเสร็จหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบระเบียบวิธีในการวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ และทำให้มีข้อเสนอใหม่ทางวิชาการเพิ่มเติมจากข้อเสนอที่มีอยู่เดิม

ภาค 2 หรือ กลุ่มที่ B. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “**การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม | Architectural Heritage Management and Conservation**” มีจำนวน 3 บทความ คือ

(6) “**Initial and Planning Stages in Preservation Process, Contributions to Recommendation for Appropriate Conservation Treatments: A Case of Conservation of the Our Lady of the Rosary Church Project**” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งนำเสนอผลปฏิบัติการการอนุรักษ์อย่างสมบูรณ์ของ “**โบสถ์กาลหว่าร์**” หรือ “**วัดแม่พระลูกประคำ**” ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมของอาคารและการวางผัง ตลอดจนประวัติศาสตร์การอนุรักษ์อาคารในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อนำมาสู่ข้อเสนอในการอนุรักษ์ที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

(7) “**Archaeological Conservation of Bagan Ancient Monuments in Myanmar**” โดย Myo Nyunt Aung นักโบราณคดีอิสระ อดีตรองผู้อำนวยการกรมโบราณคดีและพิพิธภัณฑน์ เมียนมา แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์การอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในเมืองโบราณพุกาม สภาพแวดล้อมที่ถูกคุกคามด้วยยานับปัจจัย และกระบวนการอนุรักษ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เมืองพุกามบนเส้นทางสู่การเสนอยกย่องเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม

(8) “**ปูนในโบราณสถานของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาแหล่งมรดกโลก**” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวลลักษณ์ วัชรสันตชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาคุณสมบัติของปูนที่ใช้ในการก่อสร้างและฉาบโบราณสถานในเมืองอยุธยา เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปคุณสมบัติของปูนแบบโบราณ และรูปแบบปัจจุบันเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของปูนที่ใช้ในการอนุรักษ์ต่อไป

ภาค 3 หรือ กลุ่มที่ C. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “**สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม | Vernacular Architecture and Cultural Environment**” มีจำนวน 4 บทความ คือ

(9) “การศึกษาแบบบ้านเคหะชนบทแบบบูรณาการภาคกลาง กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี” โดยรองศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์ และคณะ ซึ่งได้ศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชนชนบทพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีเพื่อนำไปสู่การถอดรหัสทางองค์ความรู้ในมิติต่างๆ อันจะนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยในบริบทสังคมร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม

(10) “บทความแปล กฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งสร้างสรรค์สร้างพื้นถิ่น” โดยดร.เกรียงไกร เกิดศิริ และอิสระชัย บูรณะอรุณรัตน์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นแนวทางที่องค์การไอโคโมสซึ่งเป็นองค์การชำนาญการแห่งสหประชาชาติได้กำหนดเป็นแนวทางในการอนุรักษ์มรดกสิ่งสร้างสรรค์สร้างพื้นถิ่นเพื่อเป็นต้นทุนต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

(11) “การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะของเรือนพื้นถิ่น: กรณีศึกษา เรือนไทเงินเชียงตุง รัฐฉาน เมียนมา” โดยศาสตราจารย์ เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรูปทรงทางกายภาพของเรือนพื้นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวไทเงิน ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มหลักของเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ซึ่งเรือนได้มีการปรับเปลี่ยนตัวเองทั้งในแง่รูปทรงทางกายภาพ การจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน ตลอดจนระบบโครงสร้างและวัสดุในการก่อสร้าง ซ่อมแซม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเรือนพื้นถิ่นเป็นสิ่งที่ปรับตัวสอดคล้องกับวิถีในการดำเนินชีวิตของผู้คนที่สัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมที่อยู่รอบรอบของชีวิตในชุมชนท้องถิ่น

(12) “ลักษณะเฉพาะของที่ว่างในเรือนพื้นถิ่นไทยวนในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” โดยพัชรินทร์ ศรีบุญทันกุล และระวีวรรณ โอหารรัตน์มณี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แสดงถึงลักษณะของที่ว่างภายในเรือนพื้นถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนซึ่งมีพื้นที่ศึกษาอยู่ในอำเภอแม่แจ่ม ซึ่งมีลักษณะของทำเลที่ตั้งชุมชนที่รายล้อมด้วยภูเขา ซึ่งข้อค้นพบของงานได้แสดงให้เห็นถึงแบบแผนการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือนในชีวิตประจำวันของชาวไทยวนแม่แจ่ม ตลอดจนพลวัตความเปลี่ยนแปลงในแง่ของรูปทรงที่สัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงด้วย

ภาค 4 หรือ กลุ่มที่ D. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสถาปัตยกรรม | Architectural Technology and Innovation” มีจำนวน 1 บทความ คือ

(13) “Information Technology (IT) Barometer Review in Construction Industry” โดย ดร.นนท์ คุณคำชู ซึ่งให้ความสนใจกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง

ภาค 5 หรือ กลุ่มที่ E. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “การออกแบบชุมชนเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม และการผังเมือง | Urban Design, Landscape Architecture and Urban Planning” มีจำนวน 3 บทความ คือ

(14) “การออกแบบสวนสัตว์เพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมทัศนคติต่อคุณค่าของสิ่งมีชีวิต” โดย ดร.สินีนาด ศุภรัตน์เมธี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มุ่งอธิบายความหมายที่กว้างขวางขึ้นของมุมมองที่มีต่อการออกแบบพื้นที่สำหรับเป็นสวนสัตว์ ทั้งในแง่ของการเลี้ยงสัตว์ให้มีสุขภาพที่ดี และการออกแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ชมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวิถีการอยู่อาศัยของสัตว์แต่ละชนิด ตลอดจนการใช้การออกแบบเพื่อกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ และสร้างมุมมองที่เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต อันเป็นการเปลี่ยนผ่านทัศนคติจากมนุษย์เป็นศูนย์กลางมาสู่แนวคิดแบบชีวิตเป็นศูนย์กลาง

XII หน้าจั่ว: ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม
วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

(15) “อ่านอัตลักษณ์เมือง: วิธีคิดว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ และถิ่นที่” ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท แสงสีหนาท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มุ่งอธิบายความหมายของอัตลักษณ์เมือง ซึ่งมีความซับซ้อนด้วยเต็มไปด้วยสำนักของผู้คนที่ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามโลกทัศน์ รสนิยม และวิถีชีวิต รวมทั้งประวัติศาสตร์ ความทรงจำก็เป็นสิ่งหล่อหลอมมโนสำนึกของผู้คนอันนำไปสู่การให้ความหมายในฐานะของอัตลักษณ์เมือง

(16) “Book Review: Smart about Cities Visualising the Challenge for 21st Century Urbanism” โดยอาจารย์ ดร.กฤษณะพล วัฒนวินัย คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ บุษบงก์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ปริทัศน์หนังสือว่าด้วยภาพของเมืองอัจฉริยะซึ่งเป็นความท้าทายใหม่ของความเป็นเมืองในศตวรรษที่ 21 ผ่านแว่นตาของสถาปนิกและนักรัฐศาสตร์ ภาค 6 หรือ กลุ่มที่ F. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “การสอนสถาปัตยกรรม | Architectural Teaching” มีจำนวน 1 บทความ คือ

(17) “STALLED PEDAGOGIES: Launching Renewal in Undergraduate Sustainable Building-Design (SB-D) Pedagogy through Multi-protagonist Insight” โดย Alvaro Conti และดร.อัจฉราวรรณ จุฑารัตน์ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นผลลัพธ์ของการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนทางสถาปัตยกรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากคณาจารย์ นักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ภาค 7 หรือ กลุ่มที่ G. ว่าด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาที่อยู่อาศัย | Housing Development ” มีจำนวน 1 บทความ คือ

(18) “การเสริมสร้างศักยภาพสถาปนิกเพื่อสังคมกับการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม” โดยอาจารย์ ดร.สุปรียา หวังเจริญผล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่นำเสนอสถานการณ์ของสถาปนิกเพื่อสังคมและกระบวนการออกแบบที่เป็นปรากฏการณ์ที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในแง่ของการพัฒนาสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับผู้คน และชุมชน ทั้งนี้ ได้ทบทวนให้เห็นถึงบทบาทของบริษัทสถาปนิก และหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการที่ร่วมแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นเกี่ยวกับสถาปนิกเพื่อสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย

จากจำนวนบทความ และความหลากหลายของศาสตร์ที่สัมพันธ์กับบทความที่เสนอขอรับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหน้าจั่วว่าด้วย สถาปัตยกรรม การออกแบบ และสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความรู้หลากหลายมิติที่ช่วยยกระดับสถานะภาพความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพทางสถาปัตยกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ กองบรรณาธิการวารสารหน้าจั่วฯ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ส่งบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหน้าจั่ว วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ได้ดำเนินการมาอย่างยาวนานจน เข้าสู่ศวรรษที่ 4 ซึ่งในปีพ.ศ.2561 วารสารหน้าจั่วฯ จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เพื่อจัดทำวารสาร ปีละ 2 ฉบับ และกำหนดวิสัยทัศน์สู่การขับเคลื่อนให้วารสารเป็นที่รู้จักและรับรองในมาตรฐานระดับสากลต่อไป จึงขอแจ้งประชาสัมพันธ์กับผู้สนใจทุกท่านที่เกี่ยวข้องส่งบทความในลักษณะต่างๆ เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหน้าจั่วฯ เช่นนี้ต่อไป

กองบรรณาธิการ

วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วย สถาปัตยกรรม การออกแบบ และสิ่งแวดล้อม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร